

หน่วยงานของรัฐเรียกเงินเกินสิทธิคืน ... ไม่เห็นด้วย ฟ้องศาลปกครอง (ไม่) ได้ ?

นางสาวปยุตญา ไชยคำมี พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

ในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ผู้มีสิทธิฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเรียกให้ข้าราชการคืนเงินเบี้ยหวัด และเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ (ช.ค.บ.) ซึ่งข้าราชการได้รับไปโดยไม่มีสิทธิ ถือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ข้าราชการที่จะสามารถนำมาฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งนั้นได้หรือไม่ ?

คดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ มูลคดีเกิดจากการที่กรมบัญชีกลางมีหนังสือแจ้งให้มณฑลทหารบกที่ ๒๔ เรียกเงินเบี้ยหวัด และเงินช่วยค่าครองชีพผู้รับบำนาญ (ช.ค.บ.) คืนจากผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นข้าราชการผู้รับเงินที่ไม่มีสิทธิตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด พ.ศ. ๒๔๙๕ หมวด ๔ ข้อ ๘ (๓) ที่กำหนดให้งดเบี้ยหวัดในกรณีทหารซึ่งได้รับเบี้ยหวัดอยู่แล้วได้เข้ารับราชการในตำแหน่งซึ่งมีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ลาออกจากราชการทหารและไปบรรจุเข้ารับราชการเป็นพนักงานส่วนตำบลแล้ว มณฑลทหารบกที่ ๒๔ จึงได้มีหนังสือแจ้งให้นายก อบต. แจ้งผู้ฟ้องคดีให้นำเงินที่ได้รับไปเกินสิทธิคืนคลัง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการงดจ่ายเงิน และมีคำสั่งเรียกเงินเกินสิทธิคืนดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและได้ใช้จ่ายเงินทั้งหมดแล้ว จึงฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของมณฑลทหารบกที่ ๒๔ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และกรมบัญชีกลาง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒)

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายที่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดโดยมติที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่า การที่กรมบัญชีกลางมีหนังสือแจ้งให้มณฑลทหารบกที่ ๒๔ เรียกเงินเบี้ยหวัด เงินบำนาญ เงินบำเหน็จดำรงชีพและเงิน ช.ค.บ. คืนจากผู้ฟ้องคดี เป็นการดำเนินงานภายในฝ่ายปกครองที่ยังไม่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ผู้ฟ้องคดีโดยตรง ส่วนหนังสือของมณฑลทหารบกที่ ๒๔ ที่แจ้งให้นายก อบต. แจ้งผู้ฟ้องคดีนำเงินที่ได้รับเกินสิทธิคืนคลัง ไม่ใช่การใช้อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดในการเรียกคืนเงิน หนังสือพิพาทจึงไม่ใช่การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่เป็นการใช้สิทธิเรียกเงินที่ผู้ฟ้องคดีได้รับเกินสิทธิอันมีลักษณะเป็นลามกมิควรได้ตามมาตรา ๔๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นเพียงหนังสือทวงถามให้ชำระเงินและเป็นการบอกกล่าวทวงถามให้ผู้ฟ้องคดีติดต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อนำส่งเงินเกินสิทธิคืนคลังโดยด่วนเท่านั้น ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีสิทธิเรียกเงินเกินสิทธิคืน ก็ชอบที่จะปฏิเสธไม่คืนเงินให้ตามที่ถูกทวงถามโดยไม่จำเป็นต้องนำคดีมาฟ้องศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนการกระทำดังกล่าว เป็นเรื่องของผู้ถูกฟ้องคดีต้องใช้สิทธิเรียกร้องเงินเกินสิทธิโดยการฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีคืนเงินเกินสิทธิต่อไป ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๗๕/๒๕๕๙)

คดีนี้เป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยผู้มีสิทธิฟ้องคดีจะต้องได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการใช้อำนาจของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะการใช้อำนาจในการออกคำสั่งนั้น จะต้องเป็นคำสั่งที่เป็นการใช้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสิทธิหรือหน้าที่ของผู้นั้นโดยตรง
